

Universitats i recerca: dels darrers 30 anys als propers 15

Sovint el tràfec diari dels governs i les institucions públiques no deixa espai per analitzar les polítiques passades per conèixer-ne l'eficiència, l'eficiència, els impactes i beneficis, i també les mancances. La mirada en el curt termini tampoc permet la projecció de les polítiques de futur. A tot això hi podem afegir un cert to pessimista en allò que implica el sector públic, motivat per la gravetat de la crisi econòmicofinancera, però també per una societat en transformació i sovint desorientada davant l'allau de problemàtiques, reptes i canvis.

Famosos em vaig comprometre en un projecte editorial per descriure i analitzar els darrers tres decennis de política universitària i científica a Catalunya. Una història recent del sistema universitari i de ciència català des de l'anàlisi de les polítiques públiques que veurà la llum a la tardor. Un projecte necessari per disposar d'eines d'anàlisi del passat recent de les universitats i la recerca científica, fins ara només dut a terme de forma parcial.

Què podem dir d'aquest període comprès entre els anys 1985 i 2015 en matèria universitària i científica a Catalunya? La primera evidència i més significativa és que l'educació superior i la recerca científica han transformat el país. Avui Catalunya és el país de l'OCDE amb més graduats universitaris els progenitors dels quals no disposen d'aquests estudis. S'ha obert l'educació superior al conjunt de la població i l'impacte social de les universitats ha estat molt rellevant.

Hem construït un sistema compacte i competitiu, estès arreu del territori, capdavanter a l'estat espanyol i al sud d'Europa, i amb uns bons resultats a escala europea si atenem als recursos esmerçats. Un sistema cada cop més obert i internacionalitzat: en l'actualitat, prop del 20% dels nostres

JOSEP M. VILALTA

SECRETARI EXECUTIU, ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES (ACUP)

estudiants universitaris ja han dut a terme una estada de formació en altres països (és l'objectiu marcat per la UE per a l'any 2020).

La capacitat de producció d'articles científics d'alt impacte internacional dels grups de recerca catalans ens homologa als països més avançats d'Europa. I la captació de fons altament competitius dels programes de recerca europeus ens situa en el grup de països líders. Els resultats assolits són en especial remarcables en l'àmbit de la recerca científica, en un temps rècord. Hem passat de ser un país on la recerca estava restringida a uns pocs grups i persones a esdevenir un pol científic de primer ordre europeu.

Per tot això la història recent del país en matèria d'educació superior i recerca és una història d'èxit, fruit d'un treball tenaç i ben orientat de governs, d'universitats, de centres de recerca i de milers de professionals compromesos. I aquesta realitat no impedeix reconèixer que hi ha hagut i hi ha mancances i febleses, però des d'una visió positiva a la qual malauradament no estem gaire avesats.

Quines han estat les claus dels bons resultats assolits? Els lideratges. L'estabilitat i continuïtat de les polítiques públiques (amb governs i colors polítics diferents). El compromís i la professionalitat de gran part dels acadè-

mics i gestors. L'ús d'instruments de la nova gestió pública per guanyar eficiència i eficiència. La inversió, que ha permès comptar amb infraestructures acadèmiques i científiques de primer ordre. Una política d'incentius ben orientada, sobretot en la recerca i la internacionalització com a palanca de canvi i modernitat. Un savi balanç entre competència i col·laboració en el si del sistema.

Malgrat tot això, la crisi econòmicofinancera dels darrers anys ha colpejat durament el sistema. Vivim anys crítics que poden malmetre la feina ben orientada dels darrers decennis, o que poden aturar una màquina que no pot deixar de córrer en una societat cada cop més intensiva en coneixement i en capacitats d'innovació constants.

Al meu entendre els grans reptes del sistema en els propers anys són principalment tres. En primer lloc, la necessitat de més autonomia i capacitat de gestió de les institucions acadèmiques i científiques (lluny de les rigideses burocràtiques i de la hiperregulació). També, més finançament públic selectiu a les universitats i la recerca, que permeti revertir a curt termini les retallades i que assoleixi la mitjana de l'OCDE en el mitjà termini, i que reforci el sistema de beques i ajuts, ara clarament insuficient. Finalment, una aposta estratègica pel capital humà, ja que les plantilles de personal docent i investigador s'han envellit, s'ha fet més precari el treball, i la carrera professional dels joves és plena d'obstacles i no permet la captació i retenció de talent a escala internacional.

Tres reptes assolibles que si som capaços d'atendre adequadament ens haurien de permetre seguir avançant cap a noves dècades d'un sistema universitari i científic competitiu, al servei del progrés i el benestar del conjunt del país.

Salvini, 'non grato' a Mallorca

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRIPTOR

La setmana passada, el vaixell *Open Arms* va atracar al port de Palma (després que se li hagués prohibit de fer-ho a Itàlia i Malta), amb els cadàvers anònims d'una dona i un infant i la supervivent camerunesa Josepha, que s'està recuperant del calvari que va viure a mans de la guàrdia costanera líbia i a causa de les polítiques xenòfobes practicades per l'actual govern italià. Dijous el ple del Consell de Mallorca va declarar per unanimitat el ministre de l'Interior italià, Matteo Salvini, *persona non grata* a Mallorca. Salvini, l'home capaç de referir-se als migrants i als refugiats com a "carn humana", va fer veure que se'n fotia ("A qui li importa? Jo passo les meves vacances a Itàlia", va tuitejar), però aquest cap de setmana ha demostrat que la ràbia li coïa, amb nous tuits en un to insultant i referències pejoratives contra Mallorca en un míting del seu partit, la Lliga Nord.

Casualment he estat aquests dies en una illa italiana, Sardenya, i he pogut constatar que el gest del Consell de Mallorca era rebut amb simpatia i agraïment, tot i saber que té un valor simbòlic. Algunes persones em van parlar sobre Salvini sense embuts. Explicaven que és un autèntic feixista que desitja realment practicar polítiques de persecució i, arribat el cas, d'extermini, no tan sols contra sirians i africans, sinó també contra gitanos i, en general, qualsevol minoria immigrada entorn de la qual es pugui generar conflicte polític i social. Remarcaven també que Salvini és més astut (*furbo*, en deien) que la resta: en la configuració del govern, va ser hàbil de reservar-se la cartera d'Interior (des d'on té mans lliures per impulsar i imposar el seu ideari racista), mentre col·locava com a primer ministre un home de palla, Giuseppe Conte (que, com Casado, presumeix d'un currículum acadèmic fals, amb suposats estudis a la Universitat de Nova York, que ha desmentit oficialment que mai fos alumne seu), i, com a vicepresident, un inútil (un *cazzo*, exactament) del Moviment 5 Estrelles, Luigi Di Maio; dos titelles en mans del ministre xenòfob. Mostren dubtes sobre quin dels dos partits és més perillós, si la Lliga Nord o el Moviment 5 Estrelles, i, abans que jo fes cap comentari al respecte, no van dubtar a comparar-los amb Ciutadans. El que més els espanta, en tot cas, és comprovar com conciutadans seus que sempre havien tingut per progressistes (incloent-hi artistes i intel·lectuals) han acabat donant suport a Salvini. La història, no cal dir-ho, em va sonar coneguda.

N'hi ha que discuteixen que, des del rigor històric, escaigui parlar de "feixisme" per referir-se a certs polítics actuals. Personalment em sembla la definició més encertada, però el nom que els donem és el que menys importa: es tracta d'una nova onada de polítics de l'odi que s'estén arreu d'Europa, i que no dubtaran a trencar la cohesió social i a causar morts si això els manté al poder. Salvini és ara com ara el seu exponent més rellevant, i declarar-lo *persona non grata* potser no té efectes pràctics, però és higiènic i just.

DE FIT A FIT

Estratègia Trump

JORDI DURÓ